

nare, ut simus *sicut oliva fructifera in domo Domini* (Psal. l.), et faciamus germen honoris et gratiæ, et flamus de cætero *in laudem et justitiam coram universis gentibus* (Isa. lxi), præsentis sanctione duximus statuendum, ut generale capitulum omnium priorum tam conventualium quam minorum Cluniaci annis singulis celebretur, ubi sine acceptione personarum, secundum Deum et B. Benedicti Regulam, et Clun. ordinis instituta, delinquentium corrigantur excessus, et de salute animarum, conservatione ordinis et domorum indemnitate tractetur, et statuatur quod fuerit regulariter statuendum.

CAP. LIX. *De clamoribus.*

Nec in his sibi priores vel camerarii invicem parcant, sed unusquisque quod noverit in alio corrigendum, timorem Domini habens præ oculis, in capitulo publice vel privatim, prout melius scierit expedire, in charitate proponat, recordans Scripturæ dicentis : *Qui parcit virgæ, odit filium* (Prov. xiii) ; et : *Timor Domini odit malum* (Prov. viii) ; et : *Qui converti fecerit peccatorem a via sua, salvavit animam ejus a morte* (Jac. v). Nec correptus hoc moleste ferat, sed correptionem fratris accipiat patienter, quia scriptum est : *Argue sapientem et diliget te* (Prov. ix). Singulis annis Dominicæ secundæ hebdomadæ Quadragesimæ, qua cantatur officium : *Oculi mei semper* (Psal. xxiv), capitulum decrevimus celebrari. Ad quod omnes abbates et priores ad Cluniacum principaliter pertinentes, accedere volumus etiam non vocatos.

CAP. LX. *De muneribus non dandis vel recipiendis in capitulo generali.*

Illud autem auctoritate Dei et nostra districtius prohibemus, ne in generali capitulo aliquæ fiant exactiones ex parte nostra, vel quorumlibet aliorum, aut etiam Cluniacensis ecclesiæ, vel aliqua munera dentur, vel recipiantur, vel promittantur. Quia *munera excæcant oculos sapientum* (Deut. xvi), et auro violatur justitia, et ignis consumet tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt.

CAP. LXI. *Quod priores tempore capituli provideant famulis et equis suis.*

Ne autem ex hoc tanto conventu abbatum sive priorum, Cluniacensis ecclesia gravetur, provisum est et statutum, ubi interim, donec de communi

consilio provideatur, unde tantæ multitudinis debeant necessaria ministrari, omnes abbates, sive priores, nulla distinctione habita, famulos suos et equos, pro sua voluntate exhibeant. Hæc quidem, licet pauca, statuimus in præsentis secundum voluntatem Dei, et consilium fratrum nostrorum, in sequenti capitulo apposituri alia, si necesse fuerit, vel iis, prout ratio dictaverit, aliqua subtracturi. Singuli autem camerarii provinciales hæc statuta penes se habeant, et ea curæ suæ prioribus et monachis infra proximum Pascha observanda proponant, utpote in quibus et forma ordinis, et exemplum honestatis, et salus animarum, si sint custodita, consistit.

CAP. LXII. *De orationibus et elemosynis.*

Quoniam inter alia religiosa professionis officia, præcipue virtus orationis commendatur, docente nos Scriptura sine intermissione orare (I Thess. v) ; et inter opera pietatis tenet elemosyna principatum, dicente Domino : *Date elemosynam, et omnia munda erunt vobis* (Luc. xi) ; cupientes sicut nobis et nostris per hoc capitulum, ita etiam universis fidelibus per hæc eximia virtutum munera provideri, et iis maxime quibus spiritualibus sumus astricti, statuimus ut hoc anno instanti, pro domno papa et Ecclesia Romana, et domino rege Franciæ, et filio suo et regno, et regibus Anglorum et Hispaniarum, et catholicis principibus, et ordine Cluniacensi, et Cisterciensi, et Carthusiensi, Templariorum, Hospitaliariorum, et reliquis ordinibus, et prælatis ecclesiarum, fundatoribus et benefactoribus nostris et locorum nostrorum, ac omnibus Christi fidelibus, mille pascantur pauperes, et mille missæ præter debitas et consuetas celebrentur. Omnibus autem in perpetuum diebus, ubique locorum nostrorum pro universis prænominatis, post *Levavi* dicatur ad Sextam ; ad missas pro vivis, post *Agnus Dei* psalmus *Ad te levavi* usque ad sequens capitulum dicatur, ut per hæc orationum suffragia, pax vivis et defunctis requies a Domino tribuatur. Missas autem celebrantes, obnixius commonemus, ut ad primum *Memento*, vivorum devote reminiscantur ; et ad secundum *Memento*, memoriam pie teneant defunctorum.

Acta sunt hæc Cluniaci anno Dominicæ Incarnationis 1200, iv Kalendas Novembris. Præsidente huic sacro conventui domno Hugone abbate, hujus nominis quinto.

STATUTA QUÆDAM ALIA CLUNIACENSIS COENOBII MS.

CAP. I. *Pro domno abbate Cluniacensi.*

Quoniam alia est legitimi ordinis rectitudo, alia ex necessitate oriinis dispensativa remissio, justum est ut, necessitate cessante, ordinis integritas inviolabiliter conservetur, quia plerumque antidota

quæ curant ægritudinem, cessante morbo, si sumantur impediunt sanitatem. Quæ ergo de statu nostri ordinis certis ex causis hactenus relaxata vidimus, causis eisdem desistentibus, in pristinum rigorem revocari desideramus. Et quoniam domnus

abbas Pater et principium est nostri ordinis, ea quæ ab antiquis patribus nostris diligenter instituta et constanter observata audivimus, tanquam Patri significamus, ut in eo et sinceritatem doctrinæ, et boni operis efficaciam, vel de speculo cognoscamus.

Videlicet ut cum conventu in refectorio comedat et in dormitorio jaceat. Idcirco autem cum conventu cum semper manere cupimus, ut subjectorum infirmitatibus ex his quæ simul cum ipsis passus fuerit compati noverit.

Quod si aliquando vel fatigatio, vel infirmitas, eum parumper extra conventum vel reficere, vel pausare coegerit, in communi infirmary, vel in cella novitiorum locuz honestus cum tapetis et cortinis ei sicut dominus et Patri honorifice præparetur.

Nec unquam in domibus illis superioribus quæ sacristiæ magis competunt, comedat, vel dormiat, sed sicut decet bonum pastorem, sive cum sanis sanus, sive cum infirmis infirmus maneat, et ita oves suas nunquam pius pastor deserat.

Infra septa quoque Cluniacensis monasterii nullum famulum ad suum servitium admittat, sed aliquos ex fratribus et filiis suis maturæ ætatis et studii, et ad mensam, et ad lectum, et ad infirmitatis suæ curationem per omnia servituros adhibeat. Et quia cultus justitiæ silentium est, in locis silentio dicatis silentium teneat. Cappa etiam vel mantello nullatenus utatur.

Equitaturæ etiam domni abbatis per decanias et per alia loca, sicut ei visum fuerit, custodiendæ deputentur, quatenus in decanorum utilitatibus serviant, et Cluniacensi domui non sint oneri, nec tamen desint utilitati. Et quoties domnum abbatem necesse fuerit equitare, quod tamen cavere debet, nisi magna et inevitabilia urgeant negotia, tunc decani et cæteri qui equitaturas custodiunt, eas cum famulis suis sicut decet ad servitium tanti Patris honeste præparatas mittant; redeuntes vero peracto negotio et famulos et equitaturas iterum recipiant, et domorum sibi commissarum commoda de utrisque faciant. Cum vero equitaturæ illæ debilitatæ fuerint, si culpa custodum fuerit, custodes reddere cogantur; si noxa aliena, custodibus non imputetur.

Et quia scriptum est : *Omnia fac cum consilio, et post factum non pœnitebis (Eccli. xxxii)*, dominus abbas duodecim sapientes fratres in domo Cluniacensi semper habeat, quorum consilio in omnibus tam interioribus quam exterioribus agendis semper utatur.

Pastorem quoque proprium non habeat, sed talem cibum et talem potum per omnia quotidie coram se habeat, qualem conventus habuerit. Super hoc tamen, sicut honor ejus ex antiqua consuetudine exigit, duo guastelli de granario, et de meliori vino communis cellarii in cappa decenti, coram eo afferri debent.

Ab abbatibus vero et a prioribus suis nihil exi-

gat, sed si quis eorum ei aliquid gratis dare voluerit, tanquam ad proprios usus, ad plus, unam marcam accipiat, unde pauperibus eleemosynam tribuat. Quod si forte aliqua alia in manus ejus venerint, camerario reddat. In nullo enim vel ab ipso domno abbate, vel ab alio distrahendi aut imminuendi sunt redditus camerarii, quoniam isdem camerarius omnium, quæ propria ipsius Cluniacensis ecclesiæ negotia contingunt, curam debet gerere, et ideo cuncta quæ apportantur, in integrum ad ipsum debent confluere, ipsius arbitrio per varias ecclesiæ necessitates distribuenda. Si vero aliquando nova et magna negotia, aut insolita debita in ipsa ecclesia emergerint, tunc ad hæc expedienda convocatis hinc inde fratribus, eorum auxilio altiori utatur consilio.

Novos cantus, novas lectiones, aut in ecclesia aut in refectorio nullatenus admittat, decanos de potestate camerarii in nullo excludat; thesaurum et ornamenta ecclesiæ absque consensu capituli non distrahat, non removeat; in prioratibus neminem de his qui obedientiam tenent vel claustralem, familiari patrocínio a potestate sui prioris excipiat, ne lite inter eos pullulante, charitas et concordia refrigescant.

Terras et redditus ad ecclesiam pertinentes, sive antiquitus possessas, sive de novo datas, nullo dono, nulla commutatione, nulla venditione, ab ecclesia auferat. In statuendis sive removendis prioribus, aut decanis non favorem, non gratiam, non odium, nec preces, nec promissa, nec pretium attendat aut recipiat, sed cum æquitate, et modestia errata corrigat, et statuenda statuatur.

Si dominus abbas extra conventum in majori ecclesia missas aut aliqua divina officia celebrare voluerit, ita tempus et cantum moderari studeat, ne fratribus molestiam inferat.

CAP. II. De electione quatuor personarum, quæ semel in anno Cluniacum veniant, quæ diligenter inquirent statum domus.

Venerabilis Patris nostri domni Hugonis abbatis sanctionibus inhærentes, nos qui sumus in capitulo generali definitores constituti statuimus ut quatuor discretæ et idoneæ personæ eligantur, scilicet duo abbates et duo priores, ad Cluniacensem ecclesiam pertinentes, qui semel in anno statuto termino, videlicet in Octavis apostolorum Petri et Pauli Cluniacum veniant, tam de persona ipsius domini abbatis Cluniacensis, quicumque per succedentia tempora fuerit, quam de statu ecclesiæ in temporalibus et spiritualibus, et locorum conjacentium diligenter inquirent, et quæ corrigenda fuerint, ad ipsorum consilium corrigantur, et per eos omnia in generali capitulo annis singulis innotescant, ut per talem visitationem in bono statu Cluniacensis ecclesia perseveret, et cæteri exemplum capitis imitantes, nostra firmiter instituta observent.

Quoniam plerumque et in plerisque locis accidit, quod beneficia spiritualia, pactione conferantur in-

terveniente, cum hoc sit sacris canonibus inhibi-
tum, et legi divinæ contrarium, prohibemus statu-
endo ne prioratibus dandis vel recipiendis, pro
obedientiis, pro ecclesiis et capellanis, pro monachis
recipiendis, sepultura seu aliis rebus vel officiis spi-
ritalibus, pactione mediante, aliquid offeratur vel
promittatur, excepto quod de monacho dicit B. Be-
nedictus, quod ejus devotio sponte oblata non respu-
atur.

**CAP. III. Quod pro monachis et obedientiis pretium
non recipiatur. De elemosynario.**

Quoniam ex frequenti monachorum quorumlibet
receptione inutilem excrescere multitudinem per-
pendimus, diffinimus, ne in capite sive in membris
in quinquennium aliquis monachus recipiatur, nisi
ad succurrendum, aliter nunquam nisi urgeat nec-
essitas evidens, nihilominus tamen per camera-
rium loci manifestata capitulo generali. Hoc idem
de mulieribus quibuscumque in cellis nostris reci-
piendis diffinimus, excepto quod de cætero etiam
post quinquennium, talium receptio capitulo gene-
rali significetur antequam fiat. Periculosum est
valde, et multum nobis a plerisque detrahitur, et
utinam immerito, quod res ad elemosynam pau-
perum deputatas, in alios usus quam deberemus,
convertimus; et ideo statuimus ne quisquam ho-
minum, sive abbas sive alius, tollere vel alienare
quidpiam eorum quæ ad subsidium indigentium
assignata sunt, aliqua temeritate præsumat. Elee-
mosyna igitur fratri timenti Deum custodienda tra-
datur, qui omnes redditus et proventus in usus
pauperum et peregrinorum fideliter convertat, qui
una ad plus sit equitatura contentus, paucis ser-
vientibus, modicis sumptibus, quia quidquid uni
ex minimis, Domino; quidquid eis subtrahitur, Deo
aufertur. Nos in hoc animas nostras liberamus, ip-
sis quibus est hæc cura commissa, de sua admi-
nistratione iudici omnium Deo, in districto examine
responsuris. Delinquentes autem cum compertum
fuerit, cæteris acrius puniantur.

CAP. IV. De hospitalitate.

Cum sectandi hospitalitatem auctoritatem habea-
mus a Domino Jesu Christo, dicturo in futuro :
Hospes sui et collegistis me (Matth. xxv), et ex pa-
tribus exemplum in Veteri Testamento, quia per
hanc placuerunt quidam, angelis hospitio receptis,
et oculata fide, hac de causa loca religiosa crevisse
videamus : erubescendum nobis est, quod hanc mi-
nas honeste observamus, et occasione qua creve-
runt, modo decrescunt. Statuimus ergo ut religiosæ
personæ sæculares et pauperes singulis suis modis
secundum facultatem locorum benigne recipiantur,
et exhibeantur honeste. Huic autem officio in locis
majoribus fidelis et sedulus frater similiter assume-
tur : quod si, supervenientibus hospitibus, ob loco-
rum paupertatem commode non potuerint necessa-
ria impendi, eis saltem hospitium, et vultus hilaris
non negetur, quia *hilarem datorem diligit Deus
(II Cor. ix)*. Prioribus autem et obedientiis mo-

nachos Cluniacenses non recipientibus, hanc po-
enam decrevimus infligendam pro clausa porta :
Prior, si præsens fuerit, depositionem sine miseri-
cordia mereatur; si autem absens fuerit, ille de-
ponatur, qui vices agit prioris, pro non exhibitione
necessariorum ad consilium camerarii, qui novit
facultatem loci, puniatur, si duxerit eum punien-
dum.

**CAP. V. Ne monachus hospitetur nisi in domo reli-
gionis.**

Quoties monachus Cluniacensis egressus foras
congrue divertere poterit ad locum religiosum, ad
domos sæcularium non declinet, licet ii ad quoscun-
que divertit eum de suo nolint aut nequeant pro-
curare; honestius enim et tutius apud religiosos et
sumptus fieri, et mora potest haberi.

CAP. VI. De honoribus amittendis:

Quoniam quidam tam monachi quam priores,
periculum inobediendiæ, quod a primo parente con-
traximus, verentur, et sui voti quod de obedientia
promiserunt, passim transgressores, nostris vel ma-
jorum suorum præceptis non obtemperant : statui-
mus, et districte præcipimus, ut priores semel et
bis commoniti, si emendare noluerint, suos absque
spe recuperationis amittant honores, et si contuma-
ces persisterint, etiam ab ordine toto ejiciantur.
Monachi vero hoc nefario scelere detenti, penis se-
cundum ordinem durissimis plectantur, et si emen-
dare noluerint, a consortio universæ pellantur con-
gregationis. Idem dicimus, de fautoribus eorun-
dem, et eorum qui fratribus suis captionis vel spo-
liationis impedimenta procurant.

**CAP. VII. Ne monachi habeant honorem precibus
laicorum.**

Quoniam nonnulli fratrum nostrorum, non vitæ,
vel scientiæ meritis, sed sæcularium interventu
committi sibi obedientias vel prioratus exposcunt,
ponentes carnem brachium suum, et a Domino re-
cedit cor eorum (*Jer. xvii*), statuimus ne ullus ta-
litter quemlibet petens honorem, unquam illum ob-
tineat, vel alium infra annum, quia et sæculares, si
non obtineant, contra nos commoventur, et ipsi
monachi dum confidunt in homine, minus student
bonis moribus, et suos audacius prælatos contem-
nunt.

CAP. VIII. Quibus prioratus committendi sint.

Statuimus ut prioratus, decanatus, et cæteræ
omnes administrationes discretis et honestis viris
committantur, qui præesse noverint et prodesse,
non nobilitatis gratia vel familiaritatis, sed vitæ
merito et doctrinæ. Præterea prioratus, maxime
conventuales, non nisi sacerdotibus committantur,
vel talibus qui infra annum in presbyteros valeant
ordinari; sin autem, extunc a prioratibus se nove-
rint removendos.

**CAP. IX. De dilapidatoribus domorum, et confirma-
tione prioratum.**

Priores conventuales non removeantur nisi certis
ex causis, scilicet si domorum dilapidatores, si

inobedientes et rebelles, si infames et incontinentes, vel ad majorem utilitatem fuerint promovendi, et hoc judicio diffinitorum in capitulo generali, nisi aliqua causa manifesta emerit, pro qua dominus abbas eos removere compellatur. Confirmationes prioratum ad vitam nihilominus quassamus, exemplo domini papæ, et ne fiant de cætero prohibemus.

CAP. X. De electione priorum.

Ad abolendam sane aliquorumdam monachorum insolentium pravitatem, qui in pluribus locis sibi priores in præjudicium matricis ecclesiæ cœperunt eligere, et eorum qui nominantur frenandam ambitionem, et superbiam retundendam, sub districtione anathematis inhibemus, ne unquam de cætero talis electio vel nominatio fiat. Si autem, quod absit! B contra hoc fuerit attentatum, is qui electioni vel nominationi consensit, nisi statim resipuerit, ex ipso facto excommunicatum se sciat, et perpetuo omni honore et administratione privandum: qui hujus execrandæ electionis vel nominationis fuerint auctores, simili omnino pœna plectantur. Sequacibus vero, et minus intelligentibus, ultimis in congregatione futuris, non celebraturis divina, donec Cluniacum adierint, aut de indulgentia domni abbatis, fuerint misericordiam consecuti.

CAP. XI. De illis qui habent obedientias ab aliis monasteriis.

Non videtur utile vel honestum, quod fratres nobis subditi, et maxime priores in fraudem et eludium disciplinæ et fomitem cupiditatis, procurationem in aliis monasteriis assequantur, vel professionem ibi faciant, vel obedientias nanciscantur, ideoque præsentî constitutione sancimus, ut omnes priores nostri qui habent domos vel obedientias ab aliis monasteriis, eas dimittant, vel nostras amittant in continenti. Claustrales vero nostri, si alienas habeant obedientias, eas dimittant, si nostras voluerint adipisci. Monachi autem qui habent procurationem in aliis monasteriis, vel professionem fecerunt, una vel alia sint contenti, et si sine voluntate vel licentia priorum illuc transierint, tanquam fugitivi habeantur; hinc enim inobedientia et rebellio nascitur, et nostris domibus gravia solent accidere detrimenta.

CAP. XII. Ut priores faciant cum consilio aliorum.

Quoniam ex vocatione multorum ad consilium nonnunquam domorum impeditur utilitas, ordo confunditur, et prioris potestas minuitur, dum sunt aliqui tumidi spiritus et discordes, vel etiam imperiti, qui suo consilio volunt universa disponi, statuimus ut in minoribus agendis, prior meliorum tantum utatur consilio, et in majoribus tantummodo professorum. Alii enim, ut pote non plene monachi Cluniacenses, se non vigeant consiliis, nisi de prioris fuerint voluntate vocati.

CAP. XIII. De sigillo prioris et conventus.

Prior Cluniacensis sigillum habeat speciale et

A nomine suo confectum quo libere valeat sigillare: sigillum autem conventus, cum solemnitate non modica custodiatur. Hoc idem de sigillis conventualium domorum diffinimus.

CAP. XIV. De mutuo faciendo.

Præterea statuimus ut priores omnes sive majores, sive minores, consilio fratrum quibus præsent, et familiæ, et præpositi, et quorundam bonorum virorum, qui ad eundem locum pertinent, cum mutuum faciendum est, vel immutandum, faciant; ita quod omnibus pateat, quibus personis, et quibus terminis, et ad quantas usuras debeatur, et in quos usus contractum mutuum fuerit conversum, hinc enim poterit domibus melius esse consultum.

CAP. XV. De computatione.

Ut domorum status certior habeatur, ad minus ter in anno coram priore et senioribus reddant singuli de suis officiis rationem, facientes computationem fideliter de expensis omnibus et receptis. Similiter prior bis in anno statum domus in capitulo plene manifestet, et ad generale capitulum semel cum testimonio camerarii provincialis, domno abbati status domorum per priores plenius innotescat; sic enim incommodis facilius poterit obviari, et libertas male ministrantium cohiberi.

CAP. XVI. Ne mo:achus fidejubeat

Statuimus ut nullus prior vel monachus fidejubeat, vel sigillum suum proprium, aut commune obliget, pro aliqua ecclesiastica sæcularive persona; quia, dum eos ad obligationem non liberant, domibus talibus, talibus impedimentis graviter onerantur, nec inter se sæculares contractus monachi fidejubendo habeant, vel pignora supponendo, vel aliter negotiando.

CAP. XVII. De alienatione domorum.

Si quis aliqua de causa, terras, domos, possessiones, thesauros ecclesiarum vendere, invadere ad minorem censum, terras pro magno pretio dare, vel alio modo inconsulto domno abbate, vel capitulo Cluniacensi præsumperit alienare, absque remissione de prælatione dejectus, per triennium teneatur in clastro Cluniacensi, nullam omnino obedientiam habiturus, et quod magis est, præmissa D regulari disciplina ad terrorem aliis, et sibi confusione incutienda, et transgressi mandati poenam singulis dominicis diebus per mensem integrum, secundum quantitatem delicti ad judicium domni abbatis hac satisfactione mulcetur, ut ad processionem cum totus conventus est cum populo in nave ecclesiæ, cum venerit, in medio fratrum prosternat se in terra, ut publice confundatur, et qui terram vendidit, adhæreat pavimento, cæterique a similibus terreantur, donec dominus abbas cum consilio suo misereatur et dicat: Sufficit.

CAP. XVIII. De illis qui faciunt falsa debita.

Quoniam majora facinora acriori pœna puniendâ sunt, de quibusdam qui fraude pessima de substantia Jesu Christi mammonâ thesaurizant, et, quod

pestimum est, dilapidatis domibus, alienatis possessionibus, venditis thesauris, refertis marsupiiis mediantibus personis laicis, sibi et domibus suis sub gravi fenore commodant, et cum prioratus amiserint, faciunt ab eis exigi quod non debetur, statuimus et de his et de illis qui in aleis et tesseriis ludunt, et latronibus, et falsariis ut, si quis super hoc convictus fuerit, absque misericordia de monasterio et congregatione, amputato caputio, expellatur. Idem constituimus de iis qui fœnus exercent, vel privatas gagerias accipiunt, sive res suas ad terminum lucri causa turpis vendunt, si moniti non resipuerint, et peculium non reddiderint. Idem de his censemus qui falsa debita fingunt, vel celant.

CAP. XIX. *Ne monachus in extremis positus, alicui res suas dimittat.*

Cum monachus vel conversus, nec sui juris, nec potestatis existat, nec quidquam proprium debeat possidere, multominus res, si quas habet, alicui dare vel dimittere in extremis, ne tunc culpam contrahat cum a culpa debeat per pœnitentiam relaxari. Ne ergo hoc de cætero fiat districtius inhibemus, sed si qua habuerint, in sui sint dispositione prælati. Quod si quisquam fecerit, et quod fecit irritum habeatur, et nomen ejus non scribatur in catalogo defunctorum.

CAP. XX. *Ne aliqui beneficia præsumat promittere.*

Supra modum gravari domos nostras pensionibus concessis clericis, obtentu ecclesiarum non vacantium, quas ipsis priores contra Lateranensis concilii statuta promittere non verentur, satis superque dolemus, et ideo his gravaminibus volentes occurrere, prohibemus, ne quis de cætero vel beneficia non vacantia promittere, vel pensiones hujusmodi cuiquam præsumat aliquo modo conferre, sciturusque quod qui hoc præsumperit, gradus sui periculum incurrit et disciplinæ regularis acrimoniam sustinebit.

CAP. XXI. *De prioratibus, quibus tradantur.*

Nullus prioratus, decanatus, vel alia domus quæ possit per monachum Cluniacensem gubernari, alteri personæ regenda tradatur, quia per hoc videtur, in nostris aut probos viros non esse, aut nos probis et utilibus invidere. Si quando autem hoc necessitas exegerit, nequaquam fiat sine consilio capituli generatis. Statuimus ut clericorum, vel laicorum homines, ad nos non pertinentium, vel servi domorum Cluniacen. procuratores cellarii, sive præpositi, nullatenus fiat, sed etiam nostris ullum ministerium ad hæreditatem, vel vitam committatur.

CAP. XXII. *De provisoriis et camerariis provincialiarum.*

Ut autem onus Domino impositum melius ferat, dum in plures sarcina fuerit partita, statuimus ut unaquæque provincia unum, aut duos habeat provisores, quos camerarios appellamus, sollicitos, Deum timentes, qui in domibus disponenda disponant, et

A corrigant corrigenda. De statu domorum et priorum conversatione certificent diffinitores in capitulo generali, nec liceat eis cuiquam priori, vel obedientiario licentiam dare redditus, vel possessiones distrahendi, domno abbate inconsulto, nec liceat prioribus.... ne conscientia camerarium, debitum domorum ultra centum solidos augmentare, nisi ostendant, quare hoc faciant, rationem manifestam, quando autem necesse fuerit pro aliquo gravi negotio, priores eis in propriis assistant expensis. Illi autem camerarii cum instituuntur coram positus Evangeliiis, se bona fide domino abbati obedituros juramento mediante promittant, et significaturos, si per se corrigere non possunt, quæ videriat in suis provinciis corrigenda. Unde enim ex justa causa invenimus prohibitum juramentum

CAP. XXIII. *De muneribus non dandis in capitulo generali.*

Prohibemus insuper ne in capitulo generali munera dentur, vel recipiantur, vel promittantur, quia *munera excæcant oculos sapientum (Deut. xvii)*, et *oro justitia violatur*, et ignis consumet tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt.

CAP. XXIV. *Quomodo veniant priores ad capitulum.*

Priores conventuales ad capitulum venientes, tribus sint equitaturis contenti. Prior tamen de Charitate duos secum priores conventuales adducat, prior autem S. Martini, unum; omnes autem tam priores quam abbates sibi provideant ad capitulum, donec de expensis capituli aliquid fuerit diffinitum. Nullus monachus nec aliquis novitius benedicendus accedat propter multitudinem ad capitulum generale.

CAP. XXV. *Ne prioratus committantur alienis monachis.*

Præterea diffinimus, ne abbates qui nostras abbatias non tenent, licet monachi nostri sint, nedum alii prioratus, in continenti Cluniacum relinquunt, nec de cætero talibus committantur nisi tanta sit necessitas, cui capitulum generale velit assentire.

CAP. XXVI. *De his qui debent venire ad capitulum.*

Qui de remotis sunt provinciis de biennio in biennium ad capitulum venire procurent. Illos autem remotos reputamus, qui in Anglia, Hispania, Lombardia provinciis fuerint constituti. Alii singulis annis venire nullatenus prætermittant. Qui autem terminis statutis venire contempserint, a prioratibus deponantur, nec eos nisi per diffinitores capituli generalis valeant retrahere, illis dumtaxat exceptis, qui se excusaverint necessitate evidenti. Ut tamen vitium inusitatum appellacionis de medio subtrahatur, statuimus ne appellantes in posterum unquam in claustris habeant Cluniacensi mansionem; sed ad alias domos nostras conventuales districtiois ordinis mittantur, toto tempore vitæ suæ moraturi, nec administrationem aliquam in ordine Cluniacensi de cætero habituri. Illi vero qui litteras furtim personis

excellentibus per ecclesiam Cluniacensem transeuntibus porrexerint; quia per hoc congregatio diffamatur universa, tanquam fures puniantur, quia ob hæc instituitur capitulum generale, ut corrigantur corrigenda, et ut supradicti proponant quæ videntur proponenda. De proprietariis, secundum Regulam S. Benedicti, procedatur usque adeo quod si in fine cum eis pecunia, quam non solum manifestaverint fuerint inventa, Christiana careant sepultura, sententia excommunicationis, si propter hoc lata fuerint, penitus relaxata. Communitatem in refectorio volumus observari, antiquas tamen et regulares penitentiis approbamus, vitiosa novitate reprobata,

A quam faciunt obedientiarum, pretiosa cibaria comparando. De licentia tamen misericordiam habeant seniores et infirmi.

Cap. XXVII. De institutionibus custodiendis.

Statuimus præterea, ut tam priores quam camerarii præsentibus institutionibus præ manibus habeant ut in visitationibus camerariorum priores respondeant de singulis requisitis. Idem a diffinitoribus fiat in capitulo generali. Illi autem qui jam appellaverunt, cum satisfactione recipiantur. Ita tamen quod in claustro Cluniacensi non habeant de cætero mansionem, sed ad obedientias divisi mittantur exteriores.

APPENDIX AD HUGONEM.

ROSTANGNI CLUNIACENSIS MONACHI TRACTATUS

Exceptionis capituli S. Clementis papæ et martyris ab Constantinopoli ad Cluniacum translati, tempore Hugonis abbatis.

(*Biblioth. Clun., 1481.*)

Ad corroborandam fidem fidelium, et ad augendam devotionem audientium, quomodo vel qualiter, vel a quibus factum est, vel quæ fuit causa hujus translationis, pro modulo sensui mei, præsentibus et futuris certificare studui. Hujus facti causa fuit captio sanctæ civitatis Hierosolymæ, quæ pluries a pluribus est capta, imo plerumque a plerisque usque ad solum est diruta. Hujus civitatis casus et clades, quas pro peccatis incolarum passa est, audire non est contemnendum, quia in ipsa fides et salus seu redemptio nostra sumpserunt exordium atque perfectionem, quia: *Ibi operatus est Dominus salutem nostram in medio terre (Psal. xxiii.)*.

TRANSLATIONIS NARRATIO.

Legimus in antiquis historiis atque prophetis, ubi conditoris nostri miracula, et fortia facta patrum narrantur, quod comminatio excidii, quam Dominus adversus Hierusalem per vaticinia prophetarum mandaverat, ea se non corrigente, per Nabuchodonosor regem Babyloniorum adimpleta est, adeo ut quidam Nabuzardan princeps militiæ suæ non solum civitatem Hierusalem exspoliaverit, sed etiam muros destruxerit, et alumnos ejus Babyloniam captivos transdiderit. Hujus predictæ civitatis ruinas Jeremias quadruplici præfixit alphabeto, quæ postea sub

PATROL. CCIX.

B Cyro rege Persarum honorificabiliter reædificata est. Legimus etiam in Evangelio quod cum Dominus per mediam transiret civitatem, quidam ex discipulis ejus ait illi: *Magister, aspice quales lapides et quales structuræ muri ejus. Cui Dominus ait: Vides has magnas ædificationes? non relinquetur lapis super lapidem, qui non destruetur (Marc. xiii)*. Quod verbis, quamvis præteritorum, carlo et terra transcunte, præteriri non potuit, quia ex ore Verbi æterni prodiit; imo per Titum et Vespasianum completum est, qui non solum usque ad solum civitatem destruxerunt, et inhabitantes Judæos trucidaverunt, et triginta ex eis pro uno argenteo venderunt, verso ordine quia Dominus triginta argenteis ab eis fuerat emptus; rursusque eandem civitatem Ælius Adrianus, Josepho narrante, funditus subvertit; sed quomodo deinceps et a quibus ædificata vel regnata fuerit, usque ad tempus millesimi nonagesimi noni anni, nam ab Incarnatione Domini Anno milleno centeno, sed minus uno Hierusalem Franci captiunt virtute potenti.

quære historias, et invenies. Hujus autem captivitatis, captionis vel ereptionis de manu paganorum, causa exstitit Urbanus papa secundus, vir religiosissimus et reverentissimus, quem divina dispositio de claustro Cluniacensi elegit in sacerdotem